

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” นี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยผสมผสานหรือประสานวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆาธิการ ครูสอน และพระภิกษุที่เคยผ่านการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมมาแล้ว ในหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี รวมทั้งสิ้น ๑๓ ตำบล ๖๙ วัด ประชากรโดยรวมมีทั้งหมด ๘๔๖ รูป¹

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พระสังฆาธิการ ครูสอน และพระภิกษุที่เคยผ่านการเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมมาแล้ว ในหลักสูตร นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีจำนวน ๑๓ ตำบล ๖๙ วัด ประชากรโดยภาพรวมมีจำนวน ๘๔๖ รูป²

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างมาจากประชากร โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)³ ที่ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๕ หรือ ร้อยละ ๙๕ ดังนี้

¹สำนักงานเจ้าคณะอำเภอโพธาราม, สถิติพระภิกษุอยู่จำพรรษา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๕๕๔, (ราชบุรี : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอโพธาราม), หน้า ๕/๕ (เอกสารอัดสำเนา).

²เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕.

³ผศ.ดร.สุพจน์ สุยะพรหม และสุพจน์ ศรีจันทร์เพ็ญ, ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๓.

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N คือ ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 e คือ เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง = ๐.๐๕

แทนค่า

$$= \frac{๘๔๖}{1 + (๘๔๖ \times ๐.๐๐๒๕)}$$

$$= \frac{๘๔๖}{๓.๑๑๕}$$

$$n = ๒๗๒$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง = ๒๗๒ คน

จากการใช้สูตรคำนวณของยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีประชากรเป็นพระสังฆาธิการ ครูสอน และพระภิกษุ ๘๔๖ รูป⁴ จึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๗๒ รูป และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น ๑๓ กลุ่ม แยกตามตำบล คือ (๑) ตำบลโพธารามเขต ๑ (๒) ตำบลโพธารามเขต ๒ (๓) ตำบลโพธารามเขต ๓ (๔) ตำบลบ้านสิงห์เขต ๑ (๕) ตำบลบ้านสิงห์เขต ๒ (๖) ตำบลบ้านเลือก (๗) ตำบลสร้อยฟ้า-ชำแระ (๘) ตำบลท่าชุมพล-บางต๋อนด (๙) ตำบลเตาปูน (๑๐) ตำบลธรรมเสน-นางแก้ว (๑๑) ตำบลเขาชะงุ้ม (๑๒) ตำบลเขาชะงุ้ม-นางแก้ว (๑๓) ตำบลเขาชะงุ้ม-หนองขวาง แล้วจึงแบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ๒๗๒ รูป ออกเป็น ๑๓ กลุ่ม โดยแบ่งตามสัดส่วนพระสังฆาธิการ ครูสอน และพระภิกษุ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เพื่อมิให้การสุ่มตกไปกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือไม่กระจายให้เป็นไปตามสัดส่วนของประชากรที่ควรจะเป็น จากนั้นจึงใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างจากพระสังฆาธิการ ครูสอน และพระภิกษุ ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ รายละเอียดดังแสดงใน ตารางที่ ๓.๑

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๕.

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างพระสังฆาธิการ ครูสอน และพระภิกษุ
ของวัด ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

ที่	ตำบล	ประชากร (รูป)	กลุ่มตัวอย่าง (รูป)
๑	ตำบลโพธารามเขต ๑	๖๖	๒๑
๒	ตำบลโพธารามเขต ๒	๗๐	๒๓
๓	ตำบลโพธารามเขต ๓	๕๑	๑๖
๔	ตำบลบ้านสิงห์เขต ๑	๘๑	๒๖
๕	ตำบลบ้านสิงห์เขต ๒	๘๓	๒๗
๖	ตำบลบ้านเลื่อม	๙๗	๓๑
๗	ตำบลสร้อยฟ้า-ชำแระ	๖๒	๒๐
๘	ตำบลท่าชุมพล-บางโหนด	๙๐	๒๙
๙	ตำบลเตาปูน	๖๗	๒๒
๑๐	ตำบลธรรมเสน-นางแก้ว	๕๓	๑๗
๑๑	ตำบลเขาชะงุ้ม	๓๒	๑๐
๑๒	ตำบลเขาชะงุ้ม-นางแก้ว	๕๓	๑๗
๑๓	ตำบลเขาชะงุ้ม-หนองกว้าง	๔๑	๑๓
รวม		๘๔๖	๒๗๒

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ และลักษณะของเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ประสิทธิภาพ การจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากร ที่ดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไข

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย จำนวน ๕ ท่านประกอบไปด้วย

๑. อาจารย์ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ (ชยทตฺโต) ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นธ.เอก., ปบ.ส., พธ.บ., พธ.ม. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. อาจารย์ พระมหาฉัตรชัย ชยญาณเมธี ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นธ.เอก., ปธ.๙., พธ.ม. รองอาจารย์ใหญ่ แผนกบาลี วัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม
๓. ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ ตำแหน่งหน้าที่การงาน	พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pol.Sc.) ผู้อำนวยการ หน่วยวิทยบริการวัดหลวงพ่อดุสิตฯ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. อาจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก., ปธ.๑-๒., พธ.บ. (เกียรตินิยมอันดับ๑), ศศ.บ., รป.ม., Ph.D. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. อาจารย์ สหสพร หัยรัตน์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน

ศป.บ.(รัฐศาสตร์), กศม.,(การบริหารการศึกษา)
อาจารย์พิเศษภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)⁵ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ ๐.๖ ถึง ๑.๐ มีบางข้อที่ยังใช้ภาษาไม่เหมาะสม จึงได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับพระสงฆ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พระนิสิต มจร. ของหน่วยวิทยบริการวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน ๓๐ รูป เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๖๙

๔) นำแบบสอบถามที่ได้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑) ลักษณะเครื่องมือสำหรับการแจกแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออก ๓ ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี รวม ๔ ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออก ดังต่อไปนี้

⁵ สุรียรี ศิริโกคาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

- ๑) ด้านบุคลากร มีคำถาม ๑๐ ข้อ
- ๒) ด้านเทคนิคและวิธีการสอน มีคำถาม ๑๐ ข้อ
- ๓) ด้านสื่ออุปกรณ์การสอน มีคำถาม ๑๐ ข้อ
- ๔) ด้านสภาพแวดล้อม มีคำถาม ๑๐ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม อยู่ในระดับ มากที่สุด
- ๔ หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม อยู่ในระดับ มาก
- ๓ หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม อยู่ในระดับ กลาง
- ๒ หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม อยู่ในระดับ น้อย
- ๑ หมายถึง ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๖

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็นมาก
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็นปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็นน้อย
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ แนวทาง เกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการ การเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัด ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended Question)

๒) ลักษณะของเครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์

ในการวิจัยนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการสัมภาษณ์พระมหาเถระผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

รายนามพระสังฆาธิการและครูสอนที่สัมภาษณ์ มีจำนวน ๑๐ รูป ดังมีรายนามต่อไปนี้

๑. พระครูสุภัทริกจิโสภณ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก., ปบ.ส., พธ.บ.
เจ้าอาวาส วัดบ้านสิงห์, ครูสอนพระปริยัติธรรม
๒. พระครูสันติภิธรรม
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก, ปบ.ส., พธ.บ.
เจ้าอาวาส วัดกำแพงเหนือ, ครูสอนพระปริยัติธรรม
๓. พระอาจารย์กฤษณ์ เขมธิรโต	น.ธ.เอก

^๖ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดกำแพงเหนือ, ครูสอนพระปริยัติธรรม
๔. พระครูสมุห์วิรัช วิรโช ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก., ปบ.ส. เจ้าอาวาสวัดตึบอน, ครูสอนพระปริยัติธรรม
๕. พระอาจารย์สมชัย มหาวิโร ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดตึบอน
๖. พระมหาสุวรรณ โสภิตโต ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก., ป.ธ.๖., ปบ.ส., พธ.บ. เจ้าคณะตำบลเขต ๑ ตำบลโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ครูสอนพระปริยัติธรรม
๗. พระอาจารย์พิพัฒน์ โสภโณ ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก., ปบ.ส., พธ.บ., พธ.ม. เลขานุการเจ้าคณะตำบลโพธารามเขต ๑ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ครูสอนพระปริยัติธรรม
๘. พระอาจารย์ครรชิต โกสโล ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก., พธ.บ., พธ.ม. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไทร ตำบลโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ครูสอนพระปริยัติธรรม
๙. พระอาจารย์ไพศาล สุทธิจิตโต ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก., ปบ.ส., พธ.บ., พธ.ม. รองเจ้าอาวาสวัดไทร ตำบลโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ครูสอนพระปริยัติธรรม
๑๐. พระครูใบฎีกาประสงค์ (คุณวิโส) ตำแหน่งหน้าที่การงาน	น.ธ.เอก., ประโยค ๑-๒., ปบ.ส. รองเจ้าอาวาสวัดโพธาราม เลขานุการเจ้าคณะตำบลโพธาราม เขต ๒

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๒) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ และขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหาร หรือหัวหน้าหน่วยงานกลุ่มเป้าหมาย และเวียนหนังสือขออนุเคราะห์ ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้าเก็บข้อมูล

๓) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการแจกแบบการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) กับกลุ่มเป้าหมาย คือ พระสงฆ์ ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน ๒๗๒ รูป ซึ่งการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๑- ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมใช้ระยะเวลา ๑ เดือน

๔) ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์พระสังฆาธิการและครูสอนผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๐ รูป โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๑ - ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมใช้ระยะเวลา ๑ เดือน

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง
๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์
๓. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ระดับความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของพระสงฆ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกสถานภาพส่วนบุคคลตาม อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

๔) ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะวิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

๑. จัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์
๒. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)

๓.๕.๓ วิธีการนำเสนอและรายงานผลการวิจัย

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำเสนอโดยใช้ตารางประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
๒. ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นข้อมูลมาตรฐานส่วนประเมินค่า นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบด้วยค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
๓. ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิด ในเรื่องความคิดเห็น ถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในประสิทธิภาพการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี วิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ และนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง
๔. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พระสังฆาธิการและครูสอน ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม ของวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๐ รูป วิเคราะห์เนื้อหาสาระในประเด็นสำคัญ แล้วนำเสนอเป็นการเขียนแบบความเรียง